

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośzeniem i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośzeniem . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośzeniem . . .	8,67 „
Strażki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —	

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 16 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Sroda: Kazimierza
Czwartek: Adryana i Euzebjusza

CHOJNICE, czwartek dnia 5. marca 1931 r.

Słońca wschód 6 17 zachód 17.1
Kiełca wschód 17 52 zach. 7.00

Więści o krótkiej treści

Zmiana rządu w Polsce nie przewidywana

Według pism rządowych marszałek Piłsudski wrócić ma z Madery dopiero na początku maja. Do tego czasu nie nastąpią żadne zmiany.

Katastrofa na morzu

W pobliżu Genui zatonął okręt włoski z załogą 6 ludzi.

O współpracy niemiecko-austrjackiej

mówili na bankiecie ku czci min Curtiusa wydanym przez kanclerza związkowego Endera wicekanclerz Schober i min Curtius, wskazując na węzły łączące oba państwa. Celem obu państw jest uprawianie polityki pokojowej na podstawie sprawiedliwości i równouprawnienia.

Więści o ustąpieniu wojewody dr. Grażyńskiego

są jak zapewniają urzędowo bezpodstawne. Nato miast ma rzeczywiście ustąpić wojewoda pomorski p Lamot, a następcą jego ma być mianowany major Duch, poseł z B B.

Porozumienie Gandiego z wicekrólem osiągnięte

zostało we wtorek. Umowa ośmiogodzinna ma być w środę podpisana.

Dezertjer i morderca skazani na śmierć

Brześć. — Tutejszy Sąd Wojskowy skazał na karę śmierci przez rozstrzelanie, dezertjera z 15 pp Leona Markiewicza, który w styczniu bieżącego roku wymordował całą rodzinę Millerów pod Stołpcami.

Kongres eucharystyczny na wyspie Rodus

W listopadzie br odbędzie się na wyspie Rodus pierwszy kolonialny kongres eucharystyczny. W kongresie tym będzie reprezentowany między innymi Zakon Maltański, który zawiadomił komitet organizacyjny o swym udziale w uroczystościach i pracach kongresu.

Wspaniały dar Irlandji dla Ojca św.

W dniu 27 lutego br minister pełnomocny Irlandji przy Stolicy Apostolskiej, Karol Bewley, wręczył Ojcu św na prywatnej audjencji wielki, bezcenny kilim, wykonany specjalnie przez artystów irlandzkich. Papież wzruszony serdecznie tym darem przesłał go wyrażenie rządowi i narodowi irlandzkiemu najlepszych życzeń rozwoju duchowego i materialnego oraz udzielił błogosławieństwa apostołskiego. Ojciec św polecił, by kilim niezwłocznie był zawieszony w jego prywatnej bibliotece; gdzie Papież spędza większą część dnia i udziela audjencji prywatnych.

Autor „Cjankali“ pod sądem

Berlin. — Aresztowany ostatnio lekarz dr Wolf, autor sztuki „Cjankali“, został po złożeniu kaucji w wysokości 10000 marek, wypuszczony na wolność. Aresztowana wraz z nim lekarka dr Kieule, oskarżona jest obecnie o dokonanie przeszło 350 przestępstw przeciwko paragr. 218 niemieckiego kodeksu karnego, zakazującego spędzania płodu. Śledztwo podczas którego przesłuchanych ma być około 350 rodzin, potrwać ma 1 i pół roku.

O stosunkach francusko - niemieckich

mówił we wtorek w izbie deputowanych minister spraw zagranicznych Briand. Podkreślił on, że między Francją a Niemcami musi przedewszystkiem zbliżenie być załatwione a zwycięzca jest tym, który na gest ten może sobie pozwolić. Nienaruszalność granicy francuskiej została przez Niemcy uroczyście uznana. Niebezpieczeństwo „anszlusu“ austriackiego zanika zdaniem Brianda. Francja trzyma się zasady współpracy z Niemcami. Niemcy poka-

zali, że posiadają rząd, który wie, czego chce i który dąży do zbliżenia.

Na zarzut deputowanego Franclin de Bouillon odparł Briand, że plan Younga istnieje i że Niemiec cy mężowie stanu nie myślą wypełnić zobowiązań zeń wynikających.

Budżet min spraw zagranicznych przyjęto 551 głosami przeciw 14 głosom.

Z prac sejmowych

Na wstępie poniedziałkowego posiedzenia marszałek zawiadomił Izbę; iż na wiadomość o śmierci byłego posła Hermana Diamanda, — który w poprzednim Sejmie był wybitnym parlamentarzystą, uważał za swój obowiązek w imieniu Sejmu wysłać depeszę do wdowy z wyrazami współczucia. Posłowie przez powstanie uczcili pamięć zmarłego.

Po krótkim przemówieniu posła Lechnickiego (BBWR) Izba przyjęła w trzecim czytaniu projekt ustawy; upoważniającej ministra skarbu do udzielenia pożyczki państwowemu funduszowi drogowemu: — Następnie poseł Polakiewicz referował wniosek posłów klubu BBWR w sprawie samoistnego podatku wyrównawczego dla gmin wiejskich. Po dyskusji w głosowaniu odrzucono wszystkie poprawki; projekt zaś ustawy przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Następnie poseł Pimonow (BBWR) referował projekt noweli do rozporządzenia p Prezydenta Rzplitej o utworzeniu biura projektów melioracji Polesia. Projekt noweli przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Dalej poseł Mackiewicz (BBWR) zreferował projekt ustawy ratyfikującej drugi protokół dodatku wy do konwencji handlowej z Węgrami. Projekt ten dotyczy spraw kolejowych. Ustawę ratyfikacyjną Izba przyjęła w drugim i trzecim czytaniu.

Następnie poseł Mackiewicz referował projekt ustawy o ratyfikacji protokołu dodatkowego do konwencji handlowej z Węgrami w sprawie zmiany niektórych stawek celnych — Dotyczy to głównie przemyślu metalowego i bawelnianego. Ustawę ratyfikacyjną przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Dalej poseł Walewski (BBWR) referował projekt ustawy ratyfikującej traktat przyjaźni oraz handlowy i nawigacyjny z Chinami. — Traktat ten

ma na celu rozbudowę naszej ekspansji handlowej do Chin oraz zabezpieczenie obywatelom polskim w Chinach szeregu praw politycznych, kulturalnych i ekonomicznych. Ustawę ratyfikacyjną przyjęto w drugim i trzecim czytaniu.

Następnie tenże poseł przedstawił sprawozdanie komisji regulaminowej o wniosku w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności karno — sądowej posła Tkaczowa. Komisja uchwaliła przychylić się do wniosku prokuratora i zezwolić na ściganie posła Tkaczowa — oskarżonego o wzywianie do obalenia obecnego ustroju za stawianie czynnego oporu władzy itd. Wniosek komisji regulaminowej uchwalono. — Z kolei poseł Podoski (BBWR) przedstawił sprawozdanie komisji regulaminowej o wniosku posłów Klubu Chłopskiego w sprawie zawieszenia postępowania karno — sądowego i uwolnienia z tymczasowego aresztu posła Dobrocha. W referacji poseł Podoski między innymi powiedział. Komisja stanęła na stanowisku że reasumacja uchwał Sejmu powyższych na podstawie art 21 Konstytucji jest do puszczalna tylko w razie ujawnienia nowych i istotnych dla sprawy okoliczności, że w danym wypadku nie może być poczytywana za nową okoliczność zmiana środka zapobiegawczego z łagodniejszego na ostrzejszy względem oskarżonego posła, jak np kaucja na areszt. Wobec tego komisja proponuje aby Sejm przeszedł nad wnioskiem do porządku dziennego. Wniosek komisji Izba przyjęła większością głosów.

Następnie przystąpiono do szeregu pierwszych czytań. Na porządku dziennym było pierwszych czytania 43 ustawy. Zostały one odesłane do właściwych komisji. Na tem obrady przerwano. Następne posiedzenie dziś o godzinie 11 przed południem. Na porządku dziennym wniosek klubu BBWR w sprawie zmiany Konstytucji. (P A T)

Nowa komedia procesu politycznego w Moskwie

Prasa moskiewska w dalszym ciągu poświęca dużo miejsca odbywającemu się procesowi przeciwko 14 mieniszewikom. Proces ten wykorzystywany jest przez organy prasy sowieckiej dla zamianowania wszechwładności i jednolitości partji komunistycznej oraz do zwiększenia entuzjazmu twórczego wśród mas robotniczych. Poza tem dzienniki sowieckie wykorzystują ten proces również dla walki z drugą międzynarodówką.

Pod adresem prokuratora o raz centralnych instytucji komunistycznych nadchodzą z różnych stron Związku sowieckiego rezolucje wyrażające zadowolenie, że na ławie oskarżonych zasiadli ci, którzy przygotowywali interwencje zagranicy, aże by na ruinach związku sowieckiego przywrócić nie wolę kapitalizmu. Rezolucje głoszą; iż organizatorzy i inspiratorzy spisków znajdują się jeszcze poza salą sądową, przebywając na wolności zagranicą: Zaliczają do nich mieniszewicką organizację, II Międzynarodówkę i burżuazyjne koła rządzące.

Prasa sowiecka apeluje do robotników zagranicznych ażeby pociągnęli przed sąd proletariatu międzynarodówki Vanderveldego, Kautskyego i Hil-

ferdinga będących inspiratorami antysowieckiej interwencji. —

Moskwa. — Po trwającym 4 godziny odczytaniu aktu oskarżenia; odpowiadając na postawione przez przewodniczącego sądu pytania; wszyscy oskarżeni przynali się do popełnienia zarzucanych im przestępstw:

Międzynarodowy zjazd inwalidów odrzucił antypolską rezolucję

Ostatnio odbył się w Stuttgarcie zjazd zarządu głównego Ciamaku międzynarodowego stowarzyszenia organizacji inwalidzkich) jednoczącego inwalidów 11 państw, w tej liczbie Polski i Niemiec. Polskę reprezentował na zjeździe prezes Zw Inwalidów pos Karkoszka. W toku obrad delegacja niemiecka usiłowała przymusić rezolucję, wzywającą Ligę Narodów do zaopiekowania się mniejszościami narodowymi w Polsce, przeciwko czemu zaprotestował energicznie delegat Polski. Rezolucję odrzucono. W wyniku obrad przyjęto szereg rezolucyj w sprawie propagandy idei pokoju powszechnego rozbrojenia, oraz zaopatrzenia ofiar wojny.

Z okazji zjazdu inwalidów odbył się w Stuttgarcie wielki wiec manifestacyjny przy udziale 15000 osób, na którym uchwalono szereg rezolucyj w sprawie pokoju powszechnego.

20-lecie harcerstwa polskiego

W marcu br mija 20 lat od chwili założenia pierwszej drużyny harcerskiej we Lwowie. Dzisiaj jest to potężna organizacja która w roku 1930 liczyła ponad 60000 członków.

Pierwszy spis harcerzy przeprowadzony w r 1920 dał następujące wyniki. 20410 harcerzy i 8456 harcerek, czyli razem 28866 członków organizacji. Spis z roku 1930 wykazuje 41480 harcerzy i 20671 harcerek, czyli razem 62151 osób. W ciągu pierwszego zatem 10 lecia niepodległości przyrost wynosił 33285 osób. Środowisk harcerskich było w roku 1930 — 603; co odpowiada mniej więcej liczbie miast w Polsce, każda zatem gmina miejska ma już dzisiaj ognisko harcerskie.

Poza granicami Polski było 3404 zorganizowanych harcerzy ponadto przy związku powstają drużyny skautowe mniejszości narodowych, mianowicie 6 rosyjskich (3 dalsze w stadium organizacji) i

1 litewska. Harcerze rekrutują się głównie z pośród młodzieży gimnazjalnej (31,4 procent) harcerki z pośród młodzieży wyższych klas szkoły powszechnej (36,5 procent). W szkołach wiejskich, zawodowych wśród młodzieży robotniczej i rzemieślniczej jest harcerzy i harcerek mało (3 procent, 4 procent wzgl 6 procent), przy czym w ostatnich latach cyfry te stale maleją.

Najważniejszą formą działalności harcerstwa jest obozownictwo, np w roku 1930 przebywało w obozach około 15000 młodzieży. Harcerstwo korzysta z pomocy starszego społeczeństwa, zorganizowanego w t zw Koła Przyjaciół, których liczba członków przekracza obecnie 10000 oraz z pomocy ministerstwa oświaty, które organizuje t zw harcerskie kursy nauczycielskie. Obecnie odbywa się rewizja programu Związku, mająca na celu wprowadzenie czynników wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego.

Prasa polska w Ameryce

Wychodzący w Nowym Jorku Kurjer Narodowy pomieścił ostatnio interesujący i rzeczowy artykuł o prasie polskiej w Stanach Zjednoczonych — Oto w dosłownym brzmieniu treść tego artykułu.

Jakże wygląda przedewszystkiem owa prasa?

Są to bardzo duże płachty; przeważnie dobrze składane i drukowane na nienajgorszym papierze. Większość jest ilustrowana. Układ treści natomiast chaotyczny. Przedruki prasy krajowej rzadko cytowane.

Poziom pisma jest niejednorodny i niewysoki. Na szczęście są i takie które wyraźnie dbają o czystość języka, dobór feljetonu, treść ogólną. Są to jednak pisma, które drukować odważają się banialuki po wieściowe tak niskie, że doprawdy dziw bierze na jaki to poziom umysłowy czytelnika jest obliczone.

Jeszcze kilka lat temu działy się jednak w tej dziedzinie zastraszające wprost rzeczy. Dziś widzi my tu znaczny postęp. Drukuje się powieść Gąsiorowski, Meissnerówny, śp Małaszewskiego. — Może i ten stan rzeczy zmieni się wreszcie tak, że pisma bogatsze postawią sobie za punkt honoru drukować pierwszej klasy autorów polskich a uboższe zdobyć się raczej na dobre druki Kraszewskiego czy Dygasińskiego itd.

Obok tych błędów trzeba jednak podkreślić także i dobre strony prasy emigracyjnej. Przejawia ona duży poziom patriotycznego uczucia dla macierzy troszczy się o swoich czytelników; ma poczucie potrzeby organizowanego życia, które jest istotnie najważniejszą więzią trzymającą emigranta przy polskości. — Dlatego też prasa polska poświęca tu wiele miejsca na propagandę polskich instytucji społecznych, kościelnych; szkolnych; śpiewających, gimnastycznych. Ona podkreśla często, że Polacy iść powinni lawą i uświadamia czytelników o tem, iż nie wolno wstydzili się polskości. Jakże charakterystyczna jest rycina, którą właśnie znajdujemy na pierwszej stronie dużego dziennika polskiego: Przedstawia mianowicie człowieka pędzącego do gmachu po schodach; na których wypisano: majątek; stanowisko; sława. Za poły surduta chwytają go pies i pouczający napis: „Fałszywie jest zakorzenione przekonanie, że polskie nazwisko szkodzi w obywatelskim życiu!

Uderza ciąża i nieustanna akcja zbiórkowa na różne cele społeczne. Każdy datek jest na równi publikowany. są tu więc obok siebie datki 100 dolarów i 5 dolarów i 25 centymów. To także piękny rys. Z rozrzuconych tu i ówdzie wzmianek widzi się że czasy są w Ameryce ciężkie, ale, co dziwne, nie ma tu obszerniejszych na ten temat informacji.

Kryzys nie musi być jednak zbyt powszechny bo oduzo tu ogłoszeń nowopowstających, polskich firm. — Przykro, uderza, skoro już mówimy o ogólnym szeniu, nadmierne ilość reklam zalecających krzykliwie różne cudowne specyfiki na różnorodne choroby. Bluff bije z tych ogłoszeń na 100 metrów. Nie jest to jednak specjalność prasy polskiej ale amerykańskiej, która z bezwzględna lekkością traktuje te sprawy jak każdy inny — byznes.

Wracając do objawów solidaryzmu obywatelskiego, trzeba podkreślić tu szczęśliwą rzecz. Oto Poland, które rząd polski odebrał subwencję co około 7500 dolarów, będzie mimo to dalej ukazywała się, gdyż grono Polaków z Ameryki oceniając doniosłe znaczenie propagandowe tego miesięcznika po stanowiło kryć wszystkie deficyty. A będą one duże bo poza donacją rządową były już i przedtem deficyty. Wiadomość więc że Poland przestaje wychodzić należy na tem miejscu sprostować.

Życie towarzyskie w organizacjach polskich jest bardzo duże. Wedle jednego z dzienników detroickich towarzystwa nasze odbyły w roku 1930 w Detroit 3200 posiedzeń, 1900 buaco parties, 3500 wieczorków towarzyskich, 100 balów.

W tem samym Detroit było np w roku ubiegłym tylko 23 odczyty i 4 obchody narodowe. Nie będzie my dalecy od prawdy mówiąc że taki sam stosunek ilościowy zebrani jednych i drugich jest i we wszystkich innych skupieniach emigracyjnych.

Ambicja akcentowania polskości zaczyna na szczęście być tu coraz większa. Między innymi np: prasa polska zaczyna już domagać się, ażeby ame-

rykańskie stacje radiowe uwzględniały w programach swoich także i produkcje polskie. Żądanie tem słuszniejsze, iż Żydzi; Ukraińcy, Jugosłowianie, nie mówiąc o Niemcach oddawna są uwzględniani przy oddaniu programów. Lepiej późno — niż nigdy — Gorsze jest natomiast to, że masy emigracyjne okazują dużą obojętność dla kultury choćby troche wyższego typu i nauki. Oto biblioteki publiczne uzalają się, że Polacy książek nie czytują, że młodzież polska w szkołach publicznych zbyt mało okazuje poczucia narodowego, że istnienie katedry języka polskiego w Ann Arbor jest zagrożone.

Na ostatnie dni grudnia ubr zapowiedziany był trzeci z rzędu zjazd studentów polskich w Kolegium Związku Narodowego w Cambridge Spring. Obrady miały między innymi zająć się kwestią propagandy i zrealizowania postulatu niesłuchanie ważnego dla nas wszystkich a mianowicie, sprawę ustanowienia katedr języka i literatury polskiej w uniwersytetach amerykańskich; oczywiście kosztem odnośnych kolegów. Miały jezsze toczyć się narady nad tem w jaki sposób stowarzyszeni mogli by współdziałać w tłumaczeniu polskich arcydzieł literatury na język angielski.

Zabiegi te wystawiają chlubne świadectwo młodzieży szkolnej na emigracji i szczerze tylko życzyć jej należy, ażeby w imię dobra narodu; nie ulekła się trudów i zdołała zrealizować poważne naprawcze zamysły. — Zbyt mało jest w prasie polsko — amerykańskiej wiadomości o życiu Polaków na farmach, żadnych prawie o życiu i jego warunkach w Ameryce Południowej. I dlatego obraz Polonii montowany z tej prasy jest niepełny ma charakter miejski

Dożywotnia prezydentura Hindenburga

Jeszcze nie przycichła walka o znane żądanie Stahlhelmu który domaga się rozwiązania parlamentu pruskiego, jako nieodpowiadającego woli ludu, a już wysunięto nowe żądanie przeprowadzenia Volksbegehren w sprawie, jakiej się nik: nie spodziewał. I zezwaniem Jung Deutscher Ord: , które połączenie się przy ostatnich wyborach z partją państwową, ciężko zaszkodziło niemieckim demokratom, odbyło posiedzenie w Holzminden, na którym wielki mistrz Zakonu, Artur Mahraun zaproponował aby Jung Deutscher Orden wystąpił z żądaniem przeprowadzenia Volkbegehren, któreby wybrało Hindenburga dożywotnim prezydentem Rzeszy niemieckiej. Mahraun najpierw ideowo przyłączył się do akcji Stahlhelmu; któremu przyznaje rację; uważając parlament pruski za nieodpowiadający woli ludu. Wszystkim zwolennikom Zakonu polecono podpisywanie arkuszy deklaracyjnych. W akcji swej może jednakowoż Stahlhelm zgrupować tylko część sił narodowych. O ile ma być wznowiona wielka jedność narodowa i o ile usunięta ma być niebezpieczeństwo wojny domowej, koniecznym jest wystąpienie z żądaniem ogólnie — narodowym.

Takim właśnie żądaniem jest wniosek przyznania Hindenburgowi dożywotniej prezydentury. — Jung Deutscher Orden daje w tym kierunku inicjatywę i ma nadzieję że znajdzie poparcie wszystkich narodowych partji politycznych w Niemczech.

Mysł Mahrauna nie jest nową, już przed kilku ma laty kołowała ona w szeregach niemieckiego obozu radykalnego, w czasie kiedy Hindenburg cieszył się wśród nacjonalistów niemieckich większą aniżeli dzisiaj popularnością. Obecnie obóz ten nie może wybaczyć Hindenburgowi jego przywiązania do republikańskiej konstytucji. Przyjęcie tego wniosku przez opinię publiczną nie jest łatwe, zwłaszcza o ile chodzi o prasę demokratyczną i lewicową. — Opinia publiczna jest już wzburzona żądaniem Stahlhelmu, akcją podpisową, wreszcie samem głosowaniem ludowem, które trzeba będzie przeprowadzić, co napewno skieruje Niemcy na rozdroża. Dlatego też część prasy niemieckiej nazywa wniosek Młodoniemieckiego Zakonu nonsensem, twierdząc, że dożywotni wybór prezydenta nikomu nie pomoże. Pisma niemieckie wskazują na to, że osoba prezydenta Hindenburga przyczyniła się do utrzymania spokoju w wewnętrznej i zagranicznej polityce Niemiec.

Kwestja ta stanie się aktualną na wiosnę 1932 r kiedy skończy się kadencja prezydenta i kiedy wybrany zostanie nowy prezydent. Jeżeli Hindenburg zgodzi się na wysunięcie swej kandydatury, to według zdania wtajemniczonych będzie niewątpliwie wybrany, przez co uniknie się walk wewnętrznych jakie rozpętałyby się przy akcji podpisowej, w której większa część publiczności dopatrywałaby się niebezpiecznego procedensu. Pisma wskazują dalej na to, że po ewentualnem wybraniu prezydentem Rzeszy Hindenburga, liczyć on będzie 85 lat a będąc wybrany na nowych lat siedem uniknięto by walki o zmianę konstytucji, tembardziej że Hindenburg może kandydować po raz trzeci. Niemiecy politycy wierzą, że autorytet obecnego prezydenta jest trwały i sam Hindenburg w sprawach osobistych potrafi wypowiedzieć swe zdanie. Ostatnio takim autorytatywnem wystąpieniem było wezwanie niemieckich nacjonalistów by nie stronili od pracy parlamentarnej. Wobec tego należy wątpić, aby w jego imieniu i o jego nazwisko rozgorzała walka polityczna w Niemczech. Ceps.

Umowa z Niemcami

„Ilustrowany Kurjer Codzienny“ omawiając ratyfikację umowy handlowej z Niemcami zaznacza:

— wykazywaliśmy w całym szeregu artykułów że byłoby, naszym zdaniem, rzeczą lepszą, aby w chwili obecnej traktatu nie ratyfikować; póki Niemcy nie oprzytomnieją i by sprawę ratyfikacji odłożyć. — Jeżeli zaś pomimo wszystko komisja uchwała opowiedzieć się za ratyfikacją, to podkreślano wyraźnie w czasie obrad i przed głosowaniem — uczyniono to pod wpływem argumentów natury ogólno — politycznej.

Niemcy szantażują ciągle Europę brakiem normalizacji stosunków na wschodzie, aczkolwiek wina iż ten stan rzeczy istnieje — spada w całości na barki Niemiec. Dążeniem Polski jest więc wykazanie światu że Rzeczpospolita ze swej strony pragnie być czynnikiem pokoju politycznego i gospodarczego w Europie; że chce i dąży do normalizacji stosunków z Niemcami i że dla celu pacyfikacji Europy i znormalizowania stosunków gotowa jest do daleko idących poświęceń. Zawarcie umowy handlowej z Niemcami i ratyfikowanie jej pomimo trudności stwarzanych przez politykę niemiecką, będzie miało swoją wymowę, którą chyba zrozumieją ludy i rządy Europy.

A B C“ jest innego zdania. Podkreśla ono sprzeczność pomiędzy słowami ks Radziwiłła a taktyką BB, które głosowało za umową.

P poseł Radziwiłł określił postępowanie Niemców wobec miastem szantażem:

Mocne słowo. Ale jakież po niem czyni? Co robi klub rządowy BB i jego wybitny członek, ks posł Radziwiłł? Zawierają niekorzystny dla Polski układ z Niemcami. I to czyni silny rząd? Odkąd to wchodzenie w układy z szantażystami ma być znamieniem siły? I znowu, gdzie konsekwencja

Gazeta Warszawska również ocenia ujemnie ratyfikację umowy handlowej z Niemcami.

W czasie gdy umowy te zawierano; nie było jeszcze w obozie rządowym jasnego rozumienia polityki niemieckiej, od tego czasu był cały szereg okazji do pouczających doświadczeń i dlatego należą te umowy już dziś do minionego okresu historycznego i ratyfikowanie ich za wszelką cenę jest już anachronizmem.

Wracając zaś do grózb niemieckich pismo to za znacza.

Jeśli polityka niemiecka zmierza do wykazania państwowi zachodnim; że tylko za cenę poważnych ustępstw można pozyskać Niemcy dla współpracy z nimi w ich polityce pacyfikacji; jeśli polityka ta grozi że w razie braku takich ustępstw wzmocni swój przyjazny stosunek do Rosji; to nie wystarczy nazwać takie postępowanie szantażem.

Jeśli bowiem ktoś twierdzi; że istota groźby polega nie na siłach Niemiec lecz na połączonej ewentualnie sił Berlina i Moskwy, to musi uznać że celem pierwszym polityki (która ma wogóle za zadanie albo zapobieżenie wojnie albo dyplomatyczne przygotowanie wojny); powinno być usunięcie tej groźby przez rozłączenie wymienionych wyżej sił. Zarzut nasz pod adresem polityki rządu formułujemy go najogólniej i w zakresie pozytywnym streszcza się całkowicie w tem, że polityka ta kultury wuje zacisze na tym froncie nie chce go niczem zakłócać.

Oficer hajdamacki morderca skazany na karę śmierci

Przed sądem przysięgłych w Samborze przez 5 dni trwała rozprawa przeciwko Włodzimierzowi Pańkowi; byłemu oficerowi wojsk ukraińskich, oskarżonemu o popełnienie trzech morderstw w czasie walk polsko — ukraińskich w latach 1918—1919. Oskarżony przyznał się tylko do jednego morderstwa i podkreślił, że uczynił to w obronie własnej i czci oficera. W czasie rozprawy przesłuchanych było około 100 świadków. Na podstawie werdyktu przysięgłych trybunał wymierzył Pańkowi karę śmierci, która została zamieniona na skutek amnestji na 15 lat ciężkiego więzienia.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 4. marca 1931 r.

Podziękowanie.

Na bezrobotnych złożyli.

Urzędnicy Państw. Inspekcji Budowlanej 3 zł
 Urzędnicy Banku Polskiego 7 zł
 Pracownicy Urzędu Pocztowego I. 24,90 zł
 Ofiarodawcom składam niniejszem serdeczne podziękowanie.
 (—) Dr Sobierajczyk; burm.

Z Tow. Mężczyzn Katolików.

Zebranie odbyte w poniedziałek zagała p. prezesa p. insp. Grochowski, poczem odśpiewano jedną zwrotkę „Ach mój Jezu“. Po przyjęciu protokołu nastąpił referat ks. Gołubskiego pod tytułem „Religia ludzi pierwotnych“. Na wstępie Szan. prelegent zaznaczył, że nie będzie mu chodziło o ludzi pierwotnych żyjących parę tysięcy lat przed Chrystusem, lecz o tych, którzy dzisiaj żyją; do których nie do tarta jeszcze cywilizacja i światło wiary Chrystusowej. Do tych ludzi pierwotnych należy jedno z największych plemion afrykańskich Benta. Ci Bantusi mają bardzo podobne wierzenia do wiary chrześcijańskiej. W największym poszanowaniu u nich jest matka, głęboko zakorzeniona jest również miłość domu rodzinnego. Poza to wierzą oni głęboko w życie pozagrobowe oraz w jednego Boga, czem on jest, gdzie jest, tego nie wiedzą, lecz mówią, że Bóg jest wszędzie, do tego Boga modlą się Bantusi przed każdym przedsięwzięciem Bogu temu składają oni ofiary niekrawe z owoców i zboża oraz krawe z wierzgą U szczeru tego jest więc podatny grunt dla misjonarzy katolickich, lecz na to potrzeba funduszy i ludzi, dlatego też katolicy powinni wspierać wszelkimi siłami Akcję Katolicką. Nad referatem wywiązała się obszerna dyskusja; co świadczy o zainteresowaniu, jakie referat wywołał — Przyjęto 3 nowych członków. W sprawach towarzyskich omawiano kwestje związane z sztandarem; pozatem p. prezes podał do wiadomości iż spowiedź kwartału na odbyte się 20 marca br w sobotę przed Niedzielą Palmową. W wolnych głosach p. sekretarz Trzebiatowski podał do wiadomości, że urząd swój składa. Wybór nowego sekretarza odłożono do następnego zebrania.

Kradzież w kościele.

Dnia 3 marca br w czasie mszy św o godzinie 9-iej w tutejszym kościele farym pewnej obywatelce z Angowic skradła obok niej siedząca pani torebkę z zawartością 5 zł. Mamy znów do czynienia ze zwykłym nałogiem naszych pań, które mając w torebkach gotówkę, kładą torebkę za siebie na ławce nie bacząc na to, że i w kościele znaleźć się mogą amatory cudzej własności.

Z POMORZA

Nieszczęśliwy wypadek.

Kaliska, powiat starogardzki. — W ostatnich dniach wydarzył się nieszczęśliwy wypadek poślizgnięcia się w domu p. Hinza. Żona p. H. wychodząc z pomieszczenia poślizgnęła się tak nieszczęśliwie, że upadła na kamienne schody doznając wstrząsu mózgowego. Stan jej jest bardzo poważny.

Osobiste.

Kościerzyna. — W dniu 1 marca br obchodził pastor ewangelicki w Kościerzynie p. Harder 40 letni jubileusz swej pracy w Kościerzynie. Z dnem tym przechodzi p. Harder na emeryturę i wyprowadza się do Słupska w Niemczech.

Kradzież węgla.

Kościerzyna. — Komendant policji państwowej w Kościerzynie został powiadomiony o stałej kradzieży węgla z pociągów towarowych idących na linię z Kościerzyny do Gdyni. — Rabunku dokonano nocą podczas zwalniania biegu pociągu na zakrętach. Szkody wynoszą kilkadziesiąt tysięcy zł.

Utonął w morzu.

Gdynia. — Wskutek wichury wpadł do morza marynarz ze statku Kościuszko Jankowski Edward który powracając z miasta na statek spadł z drabin ki do wody i utonął.

Kościełny przychwycił na gorącym uczynku świętokradcy

Gdynia. — Dziennik Józef, zamieszkały w Gdyni w willi Rawa od dłuższego czasu podejrzany był o okradanie pieniędzy skarbonek kościelnych a mianowicie w starym kościele przy ulicy Świętokradzkiej oraz w kościele w Oksywiu. — Dziennik od dłuższego czasu obserwował kościełny p. Brzeski i wreszcie udało się mu przychwycić świętokradcę na gorącym uczynku.

W sobotę B. włożył do skarbonek kościelnej znaczne monety; poczem skrył się na chórze. — Po wyjściu wszystkich ludzi z kościoła zauważył B., jak Dziennik zbliżył się do skarbonek, otworzył ją za pomocą śrubociąga i wybrał znajdującą się tam kwotę — Wydział śledczy przytrzymał natychmiast świętokradcę i po przeprowadzeniu dochodzeń odstawił go władzom sądowym.

Wypadek śmiertelny.

Toruń. — W czwartek dnia 26 lutego znaleziono 20 letniego brata właściciela restauracji „Cristal“ w Toruniu Tadeusza Hassęgo w mieszkaniu matki z raną postrzałową w piersi. Wykluczona

Łososi i pstrągi w Brdzie, Wiśle i Bałtyku.

Pracownia rybacka Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy wypuściła do Wisły i Brdy oraz Bałtyku bardzo znaczną ilość znaczonych łososi i pstrągów dla przeprowadzenia badań nad wędrówkami ryb oraz ich tempem wzrostu.

Wypuszczone ryby są oznaczone 6-kątną srebrną, oksydowaną blaszką, umieszczoną na druciku pod pierwszym promieniem płetwy grzbietowej. Na płytce wyryta jest litera „P“ oraz numer porządkowy u łososi; natomiast u pstrągów wyryta jest litera „T“. — Instytut prosi osoby, któreby złowiły tak oznaczone ryby o nadesłanie ryby wraz ze znacznikiem i podaniem miejsca i daty połowu do pracowni rybackiej w Bydgoszczy. — Pracownia rybacka płaci oprócz wartości mięsa ryby według cen dniowych także premie w wysokości 7 zł od ryby.

Weksle których nie było.

W tych dniach przybył do Chojnic z Radomia niejakie Koszałka, rzekomo w celu poszukiwania swego wujka Kielbasy, który jak twierdził, miał się przenieść do Chojnic. Nie znalazłszy Kielbasy w Chojnicach udał się do Władysława, do jednego z tamtejszych osadników i twierdził legitymując się równemi książkami, że jest w posiadaniu kilku weksli na sumę 1200 zł, które z obawy przed kradzieżą złożył po przybyciu do Chojnic w posterunku PP. Ucieszony widokiem tak bogatego ziomka osadnik, zajął się nim serdecznie i przybył z nim celem podjęcia weksli do tu posterunku P. P. — Wcale nie zadowolony kiedy w policji dowiedział się, że żadnych weksli tam nie zdeponowano, postanowił jeszcze raz wrócić z Koszałką, aby możliwie uzyskać weksle od innych posterunkowych PP, których poprzednio nie zastał. Tym razem zawiódł się ostatecznie Koszałka bowiem oświadczył, że musi udać się do Starostwa celem poszukiwania wujka Kielbasy i w taki sposób znikł osadnikowi z oczu a po rzekomo zdeponowane weksle się nie zgłosił.

Nowe gatunki papierosów.

W najbliższych dniach ukazały się w sprzedaży 4 nowe gatunki papierosów. „Obstalunkowe“ w opakowaniu po 100 sztuk, „Egipskie Przednie“, „Syrrena“ oraz „Tatry“, trzy ostatnie gatunki w opakowaniu po 20 sztuk. Papierosy „Obstalunkowe“ i „Syrrena“ są typu rosyjskiego; „Egipskie Przednie“ i „Tatry“ to typu zachodniego. Pierwsze 2 gatunki cieszyć się będą specjalnym powodzeniem w zbiorze pruskim ze względu na tytoń i typ ogólny; papierosów „Tatry“ to papieros w bibułce żółtej, samopalnej, z ustnikiem; oddawna pożądanym przez palaczy w Małopolsce.

Kino Nowości

Dziś o godzinie 8,15 po raz ostatni arcydzieło filmowe pod tytułem Cztery pióra.

jest możliwość popełnienia przez kogokolwiek zbrodni. Rodzina zmarłego nie przypuszcza, iżby mogło tu zachodzić samobójstwo, gdyż nie było po temu żadnych powodów. Najprawdopodobniej więc zaszedł tu nieszczęśliwy wypadek przy manipulowaniu z bronią.

Pomorska Wystawa Koni w Grudziądzu

Dnia 1 i 2 lipca br odbędzie się w Grudziądzu prawdopodobnie w koszarach 16 Pułku Artylerji Polowej wystawa koni rozpodowych i koni remontowych łącznie z targiem remontowym.

Wystawa koni składać się będzie z działów:

- a) koni szlachetnych półkrwi
- b) koni pogrubionych (zimnokrwiste),
- c) koni remontowych.

Premjowanie na które przewidziane są znaczne nagrody pieniężne i honorowe odbędzie się według przepisów Ministerstwa Rolnictwa w następujących klasach.

- klasa 1 ogiery 3 letnie i starsze
- 2 klacze z źrebiętami,
- 3 klacze bez źrebiąt (od 3 do 16 lat),
- 4 rodziny (klacz z 3 bezpośrednio wględnie 5 pośrednimi potomkami),
- 5 grupy hodowlane (5 koni nie niżej 3 lat pochodzących z jednego gospodarstwa),
- 6 konie remontowe.

Z okazji Wystawy odbędzie się prawdopodobnie zakup ogierów przez Zarząd Stajni Państwowych. Również przewiduje się zawody powozowe o ile zapewniony będzie dostateczny udział.

Komitet wystawy zastrzega sobie prawo kwalifikacji koni zgłoszonych na wystawę.

Wysokość stajennego i innych opłat zostanie za interesowanym hodowcom w swoim czasie podana.

Wystawiać będzie wolno tylko konie umieszczone w katalogu. Zgłoszenia koni celem umieszczenia ich w katalogu uprasza się skutecznie najpóźniej do 1 maja br. — Formularze do zgłoszeń nabyć można w biurze Pomorskiego Związku Hodowców koni szlachetnego półkrwi — Toruń, ulica Sienkiewicza 40. Za ogłoszenia które wpłyną po tym terminie będzie komitet wystawy pobierał 5 krotnie wpisowe dla tego, że opóźnienie takie utrudnia należyte przygotowanie katalogu powodując pozatem inne komplikacje. Dalsze szczegóły zostaną opublikowane w pierwszych dniach kwietnia.

Giełda bydła

Poznań, dnia 3 III. 1931.

Płacono za 100 kg. żywej wagi za:

A. Woły:	Bydło:	
a) pełnomięsne wytuczzone woły, najwyższej wartości rzeźnej, niezaprzęgane		096—100
b) pełnomięsne wytuczzone woły od 2—3 lat		86—094
B. Stadniki:		
a) pełnomięsne, wyrosłe, najwyższej wartości rzeźnej		90—096
b) nietuczzone		78—86
c) miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione stare		66—76
C. Jałowki i krowy:		
a) pełnomięsne, wytuczzone jałowki, najwyższej wartości rzeźnej		090—094
b) pełnomięsne, wytuczzone krowy najwyższej wartości rzeźnej do lat 7		094—100
c) starsze wytuczzone krowy i mniej dobre młodsze krowy i jałowki		80—092
d) miernie odżywione jałowki		60—70
e) liche odżywione krowy		40—50
	Cielęta:	
b) najprzedniejsze cielęta tuczzone		102—110
c) średnio tuczzone cielęta i najprzedniejsze ssaki		090—100
d) mniej tuczzone cielęta i dobre ssaki		076—086
e) liche ssaki		056—066
	Owce:	
Opasy chlewne.		
a) jagnięta tuczne i młodsze skopy tuczne		130—140
b) starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżywione młode owce		110—128
c) miernie odżywione skopy i owce		086—090
	Świnie:	
a) tuczne ponad 150 kg. żywej wagi		—
b) pełnomięsne od 120 do 150 kg. żywej wagi		132—138
c) pełnomięsne od 100 do 120 kg. żywej wagi		124—130
d) pełnomięsne od 80 do 100 kg. żywej wagi		108—118
e) mięsne świnie ponad 80 kg.		096—104
f) maciory i późne kastraty		104—116

RUCH w TOWARZYSTWACH

SMP Żeńskie. — Druchny mające chęć przyjąć rolę teatralną zechcą się zgłosić dziś o godzinie 8 wieczorem w szkole powszechnej. — Zarząd przychodzi z obowiązkiem. — Zarząd

Zebranie plenarne Tow. Powstańców i Wojaków w Chojnicach odbędzie się w środę dnia 4 marca br w lokalu p. Seydy — Na porządku obrad między innymi wykład p. por. Müllera — O liczny udział druhów prosi Zarząd

Klub Żeglarski Chojnice. — W czwartek dnia 5 bm wieczorem o godzinie 8 odbędzie się w hotelu p. Engla zebranie miesięczne. Uprasza się o liczny udział Zarząd

Towarzystwo Handlowców Chojnice. — Zebranie miesięczne odbędzie się w czwartek dnia 5 bm o godzinie 20-tej punktualnie w lokalu p. Koperskiego (obok Bramy Człuchowskiej) — O liczny udział członków jak i gości prosi Zarząd

Klub Mandolinistów przy KPW w Chojnicach W czwartek o godzinie 7,30 wieczorem odbędzie się ćwiczenia mandolinistów w salce komisyjnej (gm. dworcowy). — Uprasza się o punktualne przybycie wszystkich członków. Dyrygent

Koło Pań przy KPW w Chojnicach — Lekcja gry na mandolinie odbędzie się w czwartek o godzinie 6 wieczorem w salce komisyjnej. Punktualne przybycie wszystkich pań konieczne. Dyrygent

Walne zebranie Koła Polek odbędzie się w piątek dnia 6 marca o godzinie 5 po południu w salce w starostwie. W programie. — Wybór nowego zarządu, Sprawozdanie z działalności z roku 1930, Sprawozdanie kasowe i inne ważne sprawy. — Wykład wygłosi p. Peczatówna. — O jaknajliczniejszy udział członkiń uprasza uprzejmie Zarząd

Doroczne Walne Zebranie Sekcji Palaczy przy ZKP odbędzie się w niedzielę 8 marca br w lokalu p. Rinka o godzinie 18 z następującym porządkiem obrad. 1) Zagajenie, 2) Odczytanie protokołu, 3) Wybór prezydium Walnego Zebrania, 4) Sprawozdanie z rocznej działalności Zarządu sekcji, 5) Udzielenie absolutorjum ustępującemu zarządowi, 6) Wybór nowego Zarządu, 7) Referat kol. prezesa okręgowego, 8) Wolne głosy i wnioski, 9) Zakończenie. — O liczny udział członków wolnych od służby, prosi

We wtorek, dnia 3 lutego o godz. 5-tej rano zasnął w Bogu po długich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz długoletni gorliwy członek s. p.

Feliks Sikorski

w 31 roku życia.

Cześć Jego pamięci.

Klub Szoferów „FILJA“ Chojnice.

Chojnice, dnia 4. lutego 1931.

Ekspozycja zwłok odbędzie się w sobotę o godz. 9. rano z Zakładu św. Boro-meusza do kościoła parafjalnego, poczem nastąpi pogrzeb.

Dot. zgłoszenia dzieci niżej 6 lat, znajdujących się na utrzymaniu i wychowaniu.

Wzywa się wszystkie osoby, które mają o b e e dzieci niżej 6 lat na utrzymaniu i wychowaniu, do zgłoszenia tych dzieci do dnia 15. III. rb. w niżej wymienionym Urzędzie (Rynek nr. 2).

Chojnice, dn. 27. II. 1931 r.

Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego

Przetarg przymusowy

W czwartek, dnia 5. III. 31 o godz. 9-tej sprzedam w Chojnicach najwięcej dającemu za gotówkę:

- 2 kanapy
- 9 krzesel
- 3 stoliki
- 1 bufet
- 1 kredens

Zbiórka licytantów w moim biurze

Szeleziński
komornik sądowy 42

Przetarg przymusowy

W czwartek, dnia 5. III. 31 r. o godz. 10-tej sprzedam w Pawłowie przed Szkołą Rolniczą najwięcej dającemu za gotówkę:

1 szafę żelazną, 1 kultywator, 1 wialnię i 1 wagę

W. Kowalski
Kom. sąd. Chojnice 2973

Licytacja przysowada

W piątek, 6. bm. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę

w **Małych Chelmach** na sołectwie o godz. 9-tej 3 wozy wyjazdowe, 1 gnołówkę, około 3 cbm. desek 3/4 cal., 1 sanie wyjazdowe w **Brusach** o godz. 13-tej w lokalu p. A. Kiedrowskiego 1 wózik ręczny, 1 biurko, 1 kanapę w **Męcikale** na sołectwie o godz. 15 tej 1 bryczkę, 1 sanie, 5 warchlaków

Winkowski
komornik sądowy 2429

Uprasza się

tego podróznego który jechał pociągami Nr. 623 w niedzielę dnia 22 lutego b. r. o godzinie 6.30 z Tucholi do Chojnic w klasie czwartej ażeby się zgłosił za wynagrodzeniem Po dalszą informację do gazety **Dzien. Pom.**

Losy

do V. klasy
22. Lot. Państw.

nadeszły

Ostatni termin odnowienia 7. marca br.

Kolektura.

F A R B Y

Farby w proszku, do pokostu i farby wodne. Wyroby polskie i zagraniczne, wyważone na funty i w beczkach. **Pokosty** czyste lniane, fabrykat swojski i holenderski, farby **gotowe, olejne** farby **lakierowe** do użycia domowego, fachowo przyrządzone **lakiery**, pendzle, szablony, tapety.

Jak największy wybór tylko pierwszorzędnej jakości. — Ceny umiarkowane.

Drogerja, Handel Farb
BRACIA HUBERT

właśc. **JULJAN HUBERT**

Chojnice, Pom. Gdańska 18
Rok zał. 1894. Tel. 219.

Z powodu likwidacji interesu urządzam z dniem 2. MARCA

CAŁKOWITA WYSPRZEDAŻ

Ceny niebywale niskie! — Ceny niebywale niskie!

Centralny Dom Obuwia

Dworcowa 2. **BERNARD SKRZYŃSKI** Dworcowa 2.

KINO NOWOŚCI

W czwartek o godz. 8.15 w piątek o g. 8.15 w sobotę o godz. 6 i 8.15 (5, 6 i 7. III. br.)

Najpotężniejsze arcydzieło filmowe wszystkich czasów

słynnego realizatora **Fryderyka Langa** twórcy „Nibelungów“ „Metropolis“ pod tytułem

Kobieta na księżycu!

Najmonumentalniejszy film i najgenialniejszy arcydzieło. Cud techniki kinematograficznej.

W rolach głównych sławna para artystów

„Gerda Maurus“ i „Willy Fritsch“.

Walka o złoto księżycowe! 384 000 klm. od ziemi!

Pierwszy lot międzyplanetarnego statku o szybkości 11,200 klm. na sekundę

Rozwiązanie zagadki księżycy!

Pomimo olbrzymich kosztów wynajmu filmu, ceny wstępu nieznacznie podwyższone

Balkon zł. 2, Rezerw. zł. 1.50, 1. miejsce zł. 1. w sobotę o godzinie 6-tej ceny zniżone

W piątek o godz. 3.30 przedstawienie dla dzieci.

Udzielamy bezprocentowych pożyczek na budowę i na spłatę hipoteki!

Potrzebny własny kapitał 10-15% od kwoty pożyczkowej, który oszczędzić można w małych ratach miesięcznych, amortyzacja 6-8%

HACEGE Sp. z o.o. (a.g.m.b.H) Gdańsk, Hansaplatz 2 b. Prospekty na życzenie bezpłatnie

Pianino krzyżowe

modne za 1400 zł. na sprzedaż.

Chojnice pl. Jerzego I. parter.

Poszukuję młodszą **panienkę** do prac biurowych. Zgłoszenia tylko piśmienne.

A. Raźmierski i Ska, Chojnice.

Tow. Hodow. Drobiu Chojnice

oddaje

po cenach przystępnych **jaja wylęgowe i koguty hodowl.** z rasowych gatunków.

Kaczki: Pekingi, Rouen - Indyjskie

Indyki: Bronce-Virginskie

Kury: Plymouthroks, Barnefeldzkie, Karmazynne, Orpington, Leghorn, Włoskie charzełki.

Składnica Każ. Bethke, handel cygar, Chojnice, ul. Gdańska.

Gospodarstwo 52 mórg ziemi

zabudowanie nowe.

Cena 14.000 zł wpłata 6 do 7 000 zł. Na odpowiedź załączyć znaczek 50 gr.

Zgł. **J. Bruski**, Chojnice Pl. Piastowski 23.

Uczeń, pilna **dziewczyna**

do prac domowych może się zgłosić **Gendreizig**, Dworcowa 55.

5 pokojowe mieszkanie

z kuchnią i t. d. do wypożyczenia Zgłoszenia pod 1897 do eksp. Dz. Pom.

Eleg. mebl. gabinet

wyższ. urzędnikowi wypożyczenia. Zgłoszenia do eksp. Dz. Pom.

Oszczędzaj

to pierwsze przykazanie życia ekonomicznego

Oszczędzaj

to klucz do dobrobytu

Oszczędzaj

to zapewnisz sobie i swej rodzinie przyszłość bez trosk. Jako rozumny człowiek ulokujesz zaoszczędzone pieniądze w znanym sobie i zasługującym na zaufanie banku, który daje gwarancję całkowitego zwrotu wkładu wraz z procentami

Wkłady od 1 zł. począwszy przyjmują

Bydgoszcz, Spółdzielczy Bank Bydgoski

„ „ Bank Ludowy

„ „ Spółdzielczy Bank Kredytowy

Inowrocław, Bank Ludowy

Miasteczko „ „ Spółdzielczy Bank Kredytowy

Niekiel „ „ Spółdzielczy Bank Kredytowy

Złin „ „ Spółdzielczy Bank Kredytowy.

Jeszcze nie zapóźno — aby ratować swe zdrowie!

Tysiące chorych uzyskało utracone zdrowie, pijąc znane ze swej skuteczności

zioła lecznicze Dr. Stanisława BREYERA

(zatwierdzone przez Ministerstwo Zdrowia)

N. 1 Skuteczne w chorobach piersiowych,

N. 2 w chorobach reumatycznych, artretycznych (na przemianę materji),

N. 3 w chorobach żołądkowo-kiszczkowych,

N. 4 w chorobach nerwowych,

N. 5 w blednicy,

N. 6 nerkowych Oprócz powyższych mieszanek, także w chorobach serca, cukrzyey i nadmiernej otyłości.

Oryginalne pudełka są do nabycia we wszystkich aptekach i składach aptecznych, lub też wysła:

Wytwórnia „POLHERBA“ Spółka z o. o. Kraków,

Podgórze. Skrytka 481.

Żądajcie bezpłatnego przysłać broszury

„Jak odzyskać zdrowie?“